Інноватика у вихованні : зб. наук. пр. **Вип. 7. Том 1** / упоряд.: О. Б. Петренко; редкол.: О. Б. Петренко, Т. С. Ціпан, Н. М. Гринькова та ін. — Рівне : РДГУ, 2018. — 317 с.

Z

Павелків Р. В.

Психологічні особливості та детермінанти морального розвитку особистості у дитячому віці... С. 6–17.

Розглянуто психологічні особливості морального становлення особистості у дитячому віці. Розкрито сутність зовнішніх та внутрішніх детермінант морального розвитку дитини. Зазначено, що основною умовою морального розвитку є спеціально організована формуюча система виховних впливів. Акцентовано увагу на ролі сім'ї, моральної освіти та виховання у процесі морального розвитку підростаючої особистості. Обґрунтовано доцільність побудови морального виховання на особистісному стилі спілкування дитини з дорослим, який грунтується на взаємній повазі, доброзичливості і сприяє виникненню у дитини моральної самооцінки.

Pavelkiv R.V.

Psychological features and determinants of moral development of the personality in childhood

The article deals with the features and regularities of the moral development of the personality in childhood. The role of internal and external determinants of moral development of personality is considered. It was found out that the child's ability to moral self-regulation of his behavior is formed under the influence of the environment, each element of which can have a different effect on the child and is determined by the peculiarities of the mental life of a person at various stages of its development. It is stated that the development of the moral consciousness of the socially predetermined process of its main driving force is the interaction of the child with the environment, social environment. Among the conditions for the successful development of the person's decisive role belongs to education which is one of the means of management of the child's social activity. It is established that an important feature of moral development in childhood is the gradual differentiation of moral concepts in relation to adults and peers, which leads to differences in the nature of the formation of both moral judgments and moral behavior of the child. It is proved that the basic condition for the moral development of the child is a specially organized educational system of educational influences, and one of the obligatory conditions for the formation of a moral person is the principle of the unity of the word and the work, as well as the inclusion of the mechanisms of self-education. It is noted that it is impossible to study the morality of children only by assigning them certain knowledge (rules, norms, requirements), since moral consciousness is formed only in the process of passing through real life situations and circumstances. That is, the child must be able to understand his actions, compare them with the rule, evaluate their actions and change their uctions in accordance with the norm.

Z

Белєнька Г. В.

Інтегровані курси в освітньому процесі вищої школи: переваги і ризики... С.17–27.

Розглянуто особливості викладання у вищій школі інтегрованого курсу "Основи природничо-математичних наук з методикою" для студентів спеціальності "Дошкільна освіта". Обтрунтовано доцільність впровадження інтегрованих курсів у практику підготовки майбутніх вихователів з метою удосконалення освітнього процесу та подолання недоліків предметної системи. Описано систему загальних та фахових компетенцій, що можуть бути сформовані у студентів за результатами його вивчення. Висвітлено підходи до побудови інтегрованого курсу, визначено його мету, завдання та структуру. Визначено основні переваги інтегрованого курсу, а також виокремлено основні ризики, обумовлені відсутністю методичного забезпечення курсу та недостатньою готовністю педагогів до подолання стереотипів фахової підготовки.

Belenka G.V.

Integrated courses in the educational process of higher education: benefits and risks

The article deals with the problem of implementation integrated courses in Ukrainian system of higher education. The author emphasizes, that these kind of courses provoke the new challenging for today's educational system, which has developed and acquired fundamental forms in Soviet und post-Soviet society. Basing on the example of the integrated course "Fundamentals of Natural and Mathematical Sciences with the methodology", which has been introduced in the practice of "Preschool education" specialty students preparing, it is proved, that these types of courses promote the educational process improvement and help to overcome the teaching disadvantages of some professional disciplines. The approaches to the integrated courses construction such as the definition of the aim, tasks, structure are described in the article. The system of general and professional students' competencies that can be formed in the results of studding is presented in the issue. The author points out, that the integration of the content of education is more explored in elementary and secondary schools. As for higher education, only some aspects of the integrative approach to student learning are investigated. Integrated courses haven't got massive sharing in the system of specialized disciplines, thus the feasibility of introducing them into higher education requires substantiation and experimental testing.

Z

Мельник H. I.

Європейські тенденції в модернізації професійної підготовки педагогів дошкільної освіти в Україні... С. 27–41.

Висвітлено питання модернізації професійної підготовки педагогів дошкільної освіти відповідно до європейських тенденцій розвитку педагогічної освіти. Розглянуто особливості професійної підготовки педагогічних кадрів для системи дошкільної освіти в Україні. Наголошено на тому, що врахування європейських концептів сучасної педагогічної освіти є обов'язковою умовою у процесі інтенсивної інтеграції вітчизняної професійної підготовки працівників дошкільної галузі із метою забезпечення її якості. Проаналізовано модернізацію професійної підготовки вихователів в контексті освітньої політики, адміністративних та організаційних аспектів. З'ясовано, що європейські тенденції модернізації професійної підготовки вихователів відбуваються на контекстуальному, структурному, функціональному та процесуальному рівнях.

Melnik N.I.

European tendencies in the modernization of professional training of teachers of preschool educators in Ukraine

The article presents an analysis of the modernization of professional training of preschool educators in accordance with the European tendencies in the development of pedagogical education. The author highlights the priority aspects of the training of specialists in the preschool industry and analytically compares the distinctive features with the European concepts of pedagogical education. Modernization of professional training of preschool educators was analyzed in the context of educational policy, administrative and managerial aspects, structural and procedural transformations of pedagogical education. The author determines that at the present stage of the modernization of professional training of preschool educators was determined by a set of conceptual, structural, content and methodological changes: introduction of acmeological, competence, axiological approaches, permanent updating of humanistic tendencies in pedagogical education, active use of practically oriented education, studies in research and training on a research basis. The author established that European tendencies of modernization of professional training of preschool education teachers take place at the contextual, structural, functional and procedural levels.

Крутій К. Л., Зданевич Л. В.

Механізм практичної реалізації створення полікультурного мовленнєвого середовища в закладі дошкільної освіти... С. 41–51.

Проаналізовано механізм практичної реалізації створення полікультурного мовленнєвого середовища в закладі дошкільної освіти. Розглянуто полікультурність як здатність педагога навчати дитину дошкільного віку позитивного сприйняття різноманіття культур, здатність створити умови для формування толерантності, національної свідомості, патріотизму, інтеркультурної комунікації особистості, можливості розвивати різноманітні культурні практики. Охарактеризовано види і форми культурних практик. Розкрито сутність стрижневої (вертикальної) та базової (горизонтальної) ідей механізму реалізації створення мовленнєвого середовища. Розглянуто структуру полікультурного полікультурного мовленнєвого середовища в закладі дошкільної освіти як багатокомпонентну систему. Визначено основні вимоги до практичної реалізації створення полікультурного мовленнєвого середовища в умовах закладу дошкільної освіти і родини.

Kruty K. L., Zdanevich L.V.

Mechanism of practical implementation of the creation of multicultural language environment in the institution of preschool educational establishment

The article deals with the urgent problem of the mechanism of practical realization of creating multicultural language environment in pre-school educational establishment. It is noted that pre-school children, who are raised in the single social environment do not have pronounced national peculiarities, but they are in the multicultural environment. Multiculturalism is considered as the ability of the pedagogue to teach a child of pre-school age positive perception of the diversity of cultures, the ability to create conditions for the formation of tolerance, national consciousness, patriotism, intercultural communication of the personality, ability to develop variety of cultural practices. Types and forms of cultural practices are described. It is cleared out that the pivotal (vertical) idea of the mechanism of realization of creating multicultural language environment is the transformation by the child of the values of the world, speech culture, society into the personal inner world of values; the basic (horizontal) idea is the environment. The ways of assimilating by the child of the designated values are mentioned. The attention is focused on the fact that the procedural aspect of creating multicultural language environment has two sides: perceptual and interactive. The structure of the multicultural language environment in the establishment of pre-school education as a multicomponent system is considered. It is mentioned that the practical realization of creating multicultural language environment under the conditions of pre-school educational establishment and family involves the construction of such environment in two directions: subjectspeech, speech-space and the requirements to them are clarified. It is concluded that the developmental effect of the multicultural language environment depends not only on the conditions, but on the nature of the communication between the adult and the child, on the educational situations with multicultural workloads, methods, tasks that will promote and stimulate speech development, activity and independence of the child of the pre-school age.

Z

Семенов О. С., Семенова Н. І.

Теоретичні та практичні засади застосування педагогічної технології в закладі дошкільної освіти... С. 52–62.

Здійснено аналіз генезису поняття "педагогічна технологія" в історії педагогічної думки. Розглянуто особливості застосування педагогічної технології в умовах особистісно орієнтованого освітнього процесу закладу дошкільної освіти. Запропоновано орієнтовний алгоритм реалізації педагогічної технології. Обгрунтовано, що в сучасному закладі дошкільної освіти педагогічна технологія є системоутворюючим чинником освітнього процесу, забезпечує його цілісність, послідовність і планомірність. Виокремлено методологічні критерії застосування педагогічних технологій: концептуальності, системності, керованості, ефективності, відтворюваності. Окреслено засади, яким має відповідати педагогічна технологія, що застосовується в освіті дітей дошкільного віку.

Semenov O. S., Semenova N.I.

Theoretical and practical principles of applying pedagogical technology in the institution of preschool education

The article deals with the analysis of the genesis of the concept of "pedagogical technology" in the history of pedagogical thought. It is proved that in modern institutions of preschool education, pedagogical technology is a system-forming factor of educational process, ensuring its integrity, consistency and regularity. Pedagogical technology is categorized in the article as a component of the pedagogical system, which includes purpose setting, development and phased implementation of the educational process project with specifically defined tools and provides the planned learning results. The algorithm of pedagogical technology implementation has been determined. The methodological criteria of the application of pedagogical technologies: conceptual, systemic, controllability, efficiency, reproducibility have been updated. The principles, which should correspond to pedagogical technology used in the education of children of preschool age: the humanistic philosophical basis, general pedagogical in terms of implementation, sociogenic, personally oriented, associative-reflexive, self-development oriented, adapted for group and individual application have been defined.

7

Дичківська І. М.

Науково-методична система підготовки майбутніх вихователів до інноваційної педагогічної діяльності... С. 62–74.

Розглянуто процес підготовки майбутніх вихователів дошкільних закладів до інноваційної діяльності як упорядкованої множини взаємопов'язаних елементів Розкрито суть процесу формування готовності майбутніх вихователів дошкільних закладів до інноваційної професійної діяльності. Окреслено мету і завдання означеної науково-методичної системи, виокремлено її компоненти та етапи реалізації. Визначено основні вимоги до системи підготовки майбутніх вихователів дошкільних закладів до інноваційної педагогічної діяльності. Виокремлено та охарактеризовано теоретико-цільову, змістовно-технологічну і результативно-оцінну складову системи інноваційної підготовки. На основі аналізу наукової літератури обґрунтовано принципи готовності особистості до інноваційної діяльності.

Dychkivska I. M.

Scientific-methodical system of training future educators for innovative pedagogical activity

In the article the process of professional preparation of future teachers of preschool educational institutions to innovative activity as well regulated plural of interrelated elements (purpose, methodological approaches, components, phases of realization, criteria and result), which represents scientific-methodical system is described. The system of principles of indicated scientific-methodical system is proved: unity of substantial and procedural components of teaching (integrative); direction of innovations to the preschool education, based on the needs of modern society (key competences of a child); correspondence of innovations to the age peculiarities of children; social partnership.

Z

Врочинська Л. І.

Технологія спільного педагогічного впливу вихователів і батьків на виховання гуманної поведінки старших дошкільників... С. 74–84.

Обтрунтовано актуальність проблеми виховання гуманної поведінки в дітей дошкільного віку в умовах сьогодення. Акцентовано увагу на необхідності взаємодії вихователів закладів дошкільної освіти та батьків у вихованні дітей. Запропоновано технологію спільного педагогічного впливу вихователів і батьків на виховання гуманної поведінки старших дошкільників, визначено її мету та основні завдання. Розкрито зміст технології у вигляді програми тематичного блоку "Із вихователем, татом і мамою всі діти зростають гуманними". Охарактеризовано самостійну роботу кожного виховного інституту, а також спільні заходи закладу дошкільної освіти та сім'ї. Наголошено на доцільності узгодження педагогів з батьками щодо застосування методів і засобів педагогічного впливу на дітей.

Vrochynska L. I.

Technology of joint pedagogical influence of educators and parents on the upbringing of the humane behavior of senior preschool children

The relevance of the problem of formation of humane behavior of preschool children at present is substantiated in the article. The emphasis is placed on the need for the interaction of educators in pre-school establishments and parents in child's upbringing. The technology of mutual pedagogical influence of educators in pre-school establishments and parents on the formation of humane behavior of senior preschool children has been proposed. The basis of this technology is the interconnection of knowledge and ideas that children gain during their classes with their everyday lives. The content of this technology has been presented via the thematic block "With an educator and parents all children grow up humane ones". It outlines the formation of humane behavior of senior preschool children via the attitude towards themselves, people, natural and social environment; coherence with parents in applying methods and means of pedagogical influence on children and the use of an individual approach in the educational process. The individual work of every educational institution and mutual activities of pre-school establishments and the family are provided in accordance with the levels of formation of humane behavior of children, family peculiarities and the possibility of mutual participation of children and adults.

 $\mathbf{Z}$

Горопаха Н. М.

Підготовка майбутніх вихователів до формування у дошкільників ціннісного ставлення до праці... С. 84–93.

Наведено результати дослідження проблеми професійної підготовки майбутніх вихователів до формування у дошкільників ціннісного ставлення до праці. Проаналізовано освітньо-кваліфікаційні характеристики та освітньо-професійні програми підготовки фахівців дошкільної освіти. Обґрунтовано необхідність поглиблення змісту навчальних дисциплін, програми яких включають ті чи інші аспекти формування готовності майбутніх вихователів до здійснення завдань трудового виховання дошкільників. Зазначено, що головною умовою формування готовності майбутніх вихователів до формування у дітей ціннісного ставлення до праці є використання інтерактивних форм проведення лекцій (дискусій, мультимедійних та проблемних тощо).

Goropahha N. M.

Preparation of future educators for the formation of a value attitude towards work in preschoolers

The results of the study of the problem of preparing future educators of preschool children for the formation of a value attitude towards work in preschoolers are presented in the articles. As the author stated in the content of the professional training of future teachers of preschool institutions there is sufficiently unused opportunities for students to form their own value orientations, which would form the basis of their readiness to raise children's value attitude to the world and, in particular, to the results of human labor. It is determined that the value relation of children of preschool age to work and its results is formed provided that they have knowledge of labor activity as a source of material and spiritual forces of society, interest in work and experience of joint work with adults and peers. The basis of the research is the competent approach to the training of specialists in the field of preschool education. The author analyzes the contents of the teacher's professional training and proves that it can be substantially deepened by supplementing those educational disciplines, the mastery of which forms the readiness for the labor education of children (general and preschool pedagogy, child psychology, methods of preschool education). The article also provides examples of the use of interactive forms of lectures (discussions, multimedia and problem, etc.).

Джеджера К. В.

Навчальний курс "Вступ до спеціальності" як засіб дидактичної адаптації майбутніх вихователів у закладі вищої освіти... С. 94–107.

Розглянуто питання адаптації студентів до умов навчання у вищій школі. Здійснено аналіз різних наукових підходів до трактування сутності дидактичної адаптації. Виокремлено організаційно-навчальні, пізнавальні, орієнтаційні та особистісні труднощі дидактичної адаптації, з якими стикаються майбутні вихователі на початковому етапі навчання у вищій школі. Запропоновано модель дидактичної адаптації студентів до умов навчання в закладі вищої освіти за наявності педагогічного сприяння. Розкрито можливості навчального курсу "Вступ до спеціальності" щодо педагогічного сприяння дидактичній адаптації першокурсників — майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти. Обгрунтовано доцільність впровадження зазначеного курсу з метою покращення орієнтації студентів в дидактичній ситуації закладу вищої освіти, ознайомлення з цінностями навчання і майбутньої професійної діяльності, підвищення мотивації до навчання та професійної підготовки.

Dzhedzhera K.V.

Training course "Introduction to the specialty" as a means of didactic adaptation of future educators in higher education institution

In the article it is analyzed the essence of didactic adaptation of students to the conditions of study in higher education institutions. The essence of pedagogical assistance to didactic adaptation is to help students to adapt to the conditions of the didactic environment and, at the same time, to create favorable conditions for such adaptation. The difficulties of didactic adaptation faced by future educators at the initial stage of studying at a high school are highlighted. The possibilities of the "Introduction to the specialty" course on the pedagogical assistance to the didactic adaptation of first year students - future teachers of pre-school establishments are considered. It makes it possible to improve the orientation of students in the didactic situation of the institution of higher education, to familiarize with the values of education and future professional activities, to increase motivation in relation to training and vocational training. Adaptation possibilities of this course can be greatly enhanced by the use of adequate methodological tools and orientation on subject-subject interaction with students, which depends on the level of teacher's teaching skills, in particular - on his didactic competence.

 $\mathbf{Z}$

Довбня С. О.

Програмово-методичне забезпечення правового виховання дітей дошкільного віку: контент-аналіз... С. 107–117.

Висвітлено проблему правового виховання дітей дошкільного віку. Розкрито сутність поняття "правове виховання дітей дошкільного віку". Зазначено, що підготовка дитини до оволодіння правовою культурою та реалізація нею своїх прав є важливим завданням всіх соціальних інститутів виховання, зокрема сім"і, закладів дошкільної освіти, громадських організацій та ін. Здійснено змістовний аналіз програмово-методичного забезпечення правового виховання дітей дошкільного віку. Розглянуто особливості реалізації основних завдань та змісту правового виховання в контексті сучасної парадигми дошкільної освіти. Визначено та охарактеризовано сучасні освітні програми з правового виховання у контексті Базового компонента дошкільної освіти, виокремлено загальні умови розвитку змісту правового виховання дітей дошкільного віку.

Dovbnya S.O.

Program-methodical provision of legal education of preschool children: content analysis

Content analysis of software and methodological support allowed to reveal the peculiarities of the realization of the tasks of legal education in the context of the modern paradigm of preschool education. The author presents a meaningful description of the concept of "Legal education of children of preschool age". The article outlines the peculiarities of actualization of legal upbringing of preschool children in the paradigm of modern preschool education, features of implementation of the

principles of legal education in the context of implementation of approaches and in the content of preschool education are analyzed. The results of the submitted analytical research have shown that legal education of preschool children at the present stage of development of preschool education is characterized by complexity in approaches to its definition, actualization of its implementation in the conditions of intensive social transformations and individualization of educational process of preschool institutions. The paradigm of modern preschool education in Ukraine, characterized by personally oriented, active, axiological and pragmatic approaches, determines the legal education of children of preschool age as one of the important aspects of preparing children for real life, for the positive interaction of children with adults and peers, and the coexistence of children in society.

 $\mathbf{Z}$

Єськова Т. Л.

Підготовка майбутніх педагогів до керівництва художньою працею в закладах дошкільної освіти... С. 117–124.

Висвітлено питання професійної підготовки майбутніх вихователів до керівництва художньою працею дітей дошкільного віку. Проаналізовано наукові дослідження з проблеми формування професійної компетентності майбутніх вихователів. Розкрито особливості професійної підготовки студентів до керівництва художньою працею в закладах дошкільної освіти. Обґрунтовано доцільність застосування сучасних педагогічних технологій з метою активізації діяльності студентів у процесі вивчення курсу "Художня праця та основи дизайну". Зазначено, що у процесі викладання зазначеного курсу у вищій школі необхідно звернути увагу на формування естетичного сприймання (художнього смаку, підвищення загальної естетичної культури студентів) та формування професійно-виконавчих (методичних та зображувальних) умінь та навичок майбутніх вихователів.

Eskova T.L.

Training future pedagogues for leadership in artistic work in pre-school establishments

The article is devoted to the issues of training future pedagogues for leadership in artistic labor of preschool children in pre-school establishments. In the article scientific researches on the problem of formation of professional competence of future educators have been analyzed. The peculiarities of professional training of students to the leadership of artistic labor of preschool children are revealed in the article. The author proposes the use of modern pedagogical technologies to intensify the students' activity in the course of studying the course "Art work and the basics of design": educational games, master classes, mini-projects, heuristic receptions of training ("transformation", "brain attack", "improvement", "Direct analogy", "symbolic analogy", "professional self-improvement"), receptions of creative training "Karus": "combining", "search analogues", "universalization", "suggestive questions".

The author discovered the use of various non-traditional artistic techniques that have been included in the work with preschool children recently: beading, decoupage, sculpting from salty dough, creation of a lapbook, etc. The application of the proposed pedagogical technologies contributes to the effective training of future educators for the leadership of artistic labor in modern pre-school establishments.

 $\mathbf{Z}$

Загородня Л. П.

Викладання методики забезпечення якості освітнього процесу в закладі дошкільної освіти магістрам спеціальності "Дошкільна освіта"... С. 125–134.

Розглянуто проблеми сучасної дошкільної освіти, зокрема підготовки фахівців до забезпечення якості освітнього процесу в дошкільній установі. Здійснено аналіз останніх наукових досліджень з цього питання. Висвітлено особливості викладання інтегрованого вибіркового курсу "Методика забезпечення якості освітнього процесу в закладі дошкільної освіти" для магістрів спеціальності 012 "Дошкільна освіта". Визначено мету і завдання викладання зазначеної дисципліни. Наведено приклади проведення лекційних та практичних

занять. Обґрунтовано доцільність використання технологій проблемного й інтерактивного навчання, а також реалізації принципів наступності та інтеграції.

Zagorodnaya L.P.

Teaching methodology for ensuring the quality of educational process in the institution of preschool education for masters of the specialty "Preschool education"

It the article it is substantiated the urgency of preschool education problem and problem of future specialists' training for educational process quality ensuring in preschool institution, the analysis of recent research has been made. The content characteristic of integrated study course methods of ensuring educational process quality in preschool institutions for specialty 012 "Preschool Education" has been submitted. In particular: goal, objectives, the place of discipline in structural logic training scheme, the list of knowledge and skills that future managers of preschool institutions after study course have to possess. It has been described the methodology of lectures with computer presentations using, the tasks and methods for masters' cognitive activity stimulating. There are the examples of practical training of students with the using of interactive learning technologies: "Brainstorming", "Carousel", "Aquarium", "Press conference", "Round table", interactive game technology "Simulation". The tasks for independent work aimed at development of readiness' components of masters to ensuring the educational process quality in a preschool institution are presented.

 $\mathbf{Z}$

Козлюк О. А.

Світ дитинства в науково-педагогічній спадщині Т. Поніманської... С. 134—140.

Розглянуто актуальну для сучасного суспільства проблему дитинства. Проаналізовано погляди відомого науковця в галузі дошкільної освіти Т. Поніманської на проблему дитинства, взаємодії світу дитинства і світу дорослих, розуміння важливості дитинства в житті кожної людини. Розкрито основні аспекти концепції гуманістичного вихованні Т. Поніманської, засновану на визнанні самоцінності дошкільного дитинства. Проаналізовано бачення світу дитинства, погляди щодо необхідності зміни взаємин між світом дитинства і світом дорослих у сучасних умовах. Розкрито концептуальні засади гуманістичного виховання, в основі яких лежить ідея рівноцінності світів дорослих і дітей, їх взаємодія на засадах гуманістичних цінностей.

Kozlyuk O. A.

The world of childhood in the scientific and pedagogical heritage of T.Ponimanska

The article deals with the problem of childhood, which is relevant for modern society. Childhood, the world of childhood, the ideas of humanistic education are the center of scientific research of T. Ponimanska, the well-known scientist in the field of preschool education in Ukraine and abroad. The results of the scientific research, considerable theoretical work and peculiar practical experience enabled T. Ponimanska to create the conception of the humanistic upbringing, based on the perception of the value of preschool childhood, its importance in the life of each person. The world visions of childhood, the views concerning the need to change the relationship between the world of childhood and the world of adults in modern conditions have been analyzed. The conceptual foundations of the humanistic upbringing, based on the idea of equality of worlds of adults and children, their interaction on the basis of humanistic values have been defined. Having analyzed the views of T. Ponimanska on the world of childhood, we can conclude that the entire interaction of the world of childhood and the adult world is not a displacement of each other, but is possible only through their constant coordination, cooperation, correlation. It is a mutual integration of the world of adults and the world of childhood, where they are involved in a collaborative dialogue with each other.

Косарєва Г. М.

Проблема виховання толерантності у майбутніх логопедів... С. 140–147.

Висвітлено проблему виховання толерантності майбутніх педагогів. Розкрито зміст поняття "толерантність"; визначено сутнісні характеристики толерантності як педагогічного та психологічного явища. Розглянуто особливості виховання толерантності студентів педагогічних закладів вищої освіти на принципах гуманістичної парадигми. Визначено основні групи методів формування толерантної свідомості і поведінки студентів. Проаналізовано методологічні підходи до виховання толерантності у майбутніх логопедів. Розкрито роль толерантності як базової особистісної цінності логопеда у процесі побудови гуманних стосунків в інклюзивному освітньому просторі. Зазначено, що ціннісне ставлення до дитини з особливостями психофізичного розвитку, розуміння її унікальності, важливості, пріоритетності у розвитку суспільства є одним із першочергових у вихованні толерантної особистості.

Kosareva G. M.

The problem of upbringing tolerance in future speech therapists

The article deals with the role of tolerance in modern society; the concept of "tolerance" is generalized. The essence descriptions of tolerance are examined as the pedagogical and psychological phenomena. The importance of forming the Ukrainian students' tolerance in terms of integration of Ukraine into the European community has been analyzed. The importance of the higher education in spreading human rights, pluralism, tolerance has been highlighted. The article highlights the problem of tolerance in future speech therapists to children with special needs as one of the aspects of effective preparation of students for vocational and educational activities in the conditions of inclusive education. The problem of forming of tolerance in university students is highlighted; the development of their positive universal qualities. The discourse review of some methodological approaches to the above mentioned personality's quality education has been made, the forms and methods of formation of tolerance education were reviewed.

Z

Кравець Л. М.

Компетентнісний підхід до підготовки фахівців дошкільної освіти... С 148–157.

Висвітлено питання формування професійних компетентностей у майбутніх педагогів. Розкрито різні погляди вітчизняних науковців-педагогів на визначення змісту понять "компетентність", висвітлених у їх наукових працях, "компетенція", державних і нормативних документах. Охарактеризовано ключові компоненти педагогічної компетентності. Проаналізовано результати дослідження вибору респондентами компетентностей за їх актуальністю у фаховій та особистісній життєдіяльності. Зроблено висновок про те, що загальний потенціал студентів для розвитку професіоналізму існує, проте він недостатньо розвивається у сфері професійної ідентифікації майбутніх фахівців. Обтрунтовано необхідність розробки оцінного інструментарію професійної компетентності майбутнього працівника дошкільної галузі.

Kravets L. M.

Competency approach to training of preschool education specialists

In the article the content characteristic of competences is investigated, which is promising in the professional activity of a specialist in pre-school education. The analysis of the definitions of "competence" and "competence", introduced in the scientific works by Ukrainian and foreign scientists, state and regulatory documents has been made. The key components of pedagogical competence are characterized. It is pointed out that it is necessary to continue to develop an evaluation tool for the professional competence of the future educator of the pre-school education. It is noted that the modern educational space stipulates the need to update the content of the competence approach to the training of preschool education specialists, it requires a thorough scientific search in the light of the requirements of the present.

Куземко Л. В., Литвиненко С. В.

Сучасні аспекти професійної підготовки вихователів до виховання гуманістично спрямованої особистості в дошкільному віці... С. 157–164.

Висвітлено проблему формування у майбутніх вихователів готовності до здійснення психолого-педагогічного супроводу гуманного становлення особистості дошкільника. Розглянуто результати пошуково-дослідницької діяльності студентів щодо проблеми виховання гуманності у дітей дошкільного віку. Наведено приклади розроблених діагностичних методик, з'ясовано психологічні механізми формування у дітей старшого дошкільного віку гуманного ставлення до навколишнього. Обтрунтовано доцільність реалізації системи роботи з виховання гуманності у дітей, розробленої на основі наукових праць Т. Поніманської. Представлено студентський проект — сайт "Велике серце маленької дитини", який створено на допомогу батькам і вихователям з метою надання методичних рекомендації та дидактичних матеріалів для розвитку гуманних почуттів у дітей дошкільного віку.

Kuzemko L.V., Litvinenko S.V.

Modern aspects of the professional training of educators to educate a humanist personality in the preschool age

The article deals with the features of search and research activity of students as a necessary component of their professional training of teachers. Some results of student master's work on specialty "Pre-school education" regarding to preschool child's education are presented in the article. Scientific works, in which the problem of humane attitude to others are generalized; psychological mechanisms of humane attitude of preschoolers to the environment are singled out. Criteria (cognitive, emotional, activity), indexes and levels of formation of humane attitude of preschool children to environment are presented. Created diagnostic techniques for their study are presented in the article. Qualitative and quality results of the confirmatory stage of the experiment are indicated. The created system of work with children of preschool age in raising in them humanity is presented (on the basis by Ponimanska T.I. scientific achievements). The content and structure of the student project — blog "Big Heart of a Little Child", containing methodical materials to help parents, educators is presented. Author's games for working with children are offered.

 $\mathbf{Z}$

Маліновська Н. В.

Формування поетично-емоційної компетенції у художньо-мовленнєвій діяльності дітей... С. 165–171.

Висвітлено питання формування поетично-емоційної компетенції у художньомовленнєвій діяльності дітей. Розкрито сутність і зміст формування поетично-емоційної компетенції в контексті художньо-мовленнєвого розвитку старших дошкільників. Викладено методику формування поетично-емоційної компетенції у художньо-мовленнєвій діяльності дітей старшого дошкільного віку. Розглянуто особливості організації та проведення роботи з використання поетичних творів у дошкільному навчальному закладі. Визначено основні етапи та педагогічні умови формування поетично-емоційної компетенції старших дошкільників у художньо-мовленнєвій діяльності. Зроблено висновок про те, що використання поетичних творів у педагогічному процесі сприяє формуванню поетично-емоційної компетенції дітей як важливого чинника становлення і розвитку мовленнєвої особистості старших дошкільників.

Malinovskaya N.V.

Formation of poetic and emotional competence in the artistic and speech activity of children

The necessity of poetical and emotional competence forming in artistic speech activity of children is substantiated in the article. Attention is drawn to the contradictions between the necessity of training teachers employed at the preschool institutions in the organization and supervision of poetic pieces usage in speech activity of the preschool-age children and insufficient development of technological and informative and methodological support of this activity. The essence and main points of the poetic and emotional competence formation in the context of artistic speech development of the senior preschoolage children have been explained. Poetically-emotional competence is considered as

an important way of speech and personality developing, and what is more as one of the factors in the formation of speech competence of 171preschoolers. Experimental methodology of the poetic and emotional competence formation in the artistic speech activity of the senior preschool age children has been proposed. Features of organizing and conducting work with the poetic pieces usage at the preschool institutions have been detected. It has been emphasized on the necessity of developing environment creation and the realization of personality oriented approach to children in conditions of literary speech activity. Pedagogical conditions of the musical and emotional competence formation of the senior preschool children in artistic and language activity have been substantiated.

Z

Мога М. Д.

Спастика м'язів та її вплив на загальний психофізичний розвиток дітей... С. 171–181.

Досліджено сучасний стан проблеми спастичності м'язів у дітей із порушеннями опорно-рухового апарату. Розглянуто морфофункціональні особливості спастичності м'язів. Визначено та охарактеризовано основну ознаку спастичності — м'язову гіпертонію. Сформульовано й окреслено вторинні симптоми спастики м'язів. Узагальнено та систематизовано причини виникнення спастики в м'язах. Зазначено, що ступінь вираженості спастичності м'язів може варіюватися залежно від стану дитини, впливу реабілітаційних заходів і особливостей рухово-ігрової активності. Визначено особливості впливу спастичного синдрому на загальний психофізичний розвиток дітей.

Moga M. D.

Spasticity of muscles and its influence on general psychophysical development of children

Morphofunctional features of spasticity of muscles are described in the article. It is noted that the main characteristic of spasticity is muscle hypertension, which is a chronic pathological increase in muscle tone, which, depending on the nature of oppression (defeat) of the central nervous system and its degree of severity, can be expressed in mild, moderate and severe degrees. Spastic syndrome greatly reduces and distorts motor development of the child, his speech and cognitive development, play, subject-manipulative activity, normative behavior patterns, which complicates his subsequent successful socialization. The secondary symptoms of muscle spasm have been formulated and described. It has been established that muscular hypertension subsequently leads to the development of secondary symptoms of spasticity, which include: violation of contractile ability of the muscles, arising muscular imbalance in muscle-antagonists; reduction of blood supply, accompanied by ischemia of muscle fibers and accumulation of decay products causing inflammatory processes; increased spasm; hypotrophy of muscles, fibrosis, and others. Secondary symptoms of muscle spasticity are formulated and described. Spastic syndrome greatly reduces and distorts motor development of the child, his linguistic and cognitive development, play, subject-manipulative activity, normative behavior patterns, which complicates his subsequent successful socialization. Generalized and systematized causes of spasticity in muscles. The main features of the influence of spastic syndrome on general psychophysical development of children are determined.

 $\mathbf{Z}$

Павлюк Т. О.

Застосування елементів народної математики в сучасних закладах дошкільної освіти... С. 181–189.

Висвітлено проблему математичної підготовки дітей дошкільного віку в системі дошкільної освіти. Розглянуто особливості використання в сучасних закладах дошкільної освіти елементів народної математики. Розкрито зміст та значення застосування елементів педагогічної спадщини українського народу в навчально-виховному процесі закладів дошкільної освіти. Висвітлено погляди видатних вчених-педагогів минулого та сучасності на означену проблему. Розкрито зміст основних понять народної математики. Обтрунтовано доцільність використання елементів народної математики з метою формування логіко-математичної

компетенції дошкільників, підвищення інтересу до вивчення математичного матеріалу та залучення їх до національної культури.

Pavlyuk T.O.

Application of elements of national mathematics in modern preschool educational institutions

The article analyzes the state of use of elements of national mathematics in modern preschool educational institutions. The emphasis is placed on the comparative analysis of the achievements of folk mathematics in the past and their use today. The content and description of the basic concepts of popular mathematics are presented. The analysis of theoretical and practical researches of scientists from the mentioned problem is presented. The attention is accented on the elements of the pedagogical heritage of the past of the Ukrainian people who make classes with the logical and mathematical content even more interesting and increase their interest in them. The role of oral folk art in teaching preschoolers of mathematical elements is revealed. The necessity of acquaintance of children of preschool age with the concepts of folk mathematics is emphasized and examples of fairy tales, tales and proverbs from the program of modern preschool educational institutions are mentioned. The material is structured in accordance with the modern content of the formation of elementary mathematical representations in preschool children: the formation of ideas about the plural, the teaching of numbers, familiarity with the number and number, the study of measurement and the solving of arithmetic tasks, familiarity with the form and geometric figure.

Z

Падалка О.І.

Ідеї Тамари Поніманської у підготовці майбутнього вихователя до гуманістичного виховання дітей дошкільного віку... С.189–195.

Розглянуто проблему професійної підготовки майбутніх вихователів в умовах реформування системи дошкільної освіти. Наголошено на необхідності переорієнтації вихователів закладів дошкільної освіти з навчально-дисциплінарної на особистісну модель взаємодії з дітьми. Розкрито особливості гуманістичної парадигми особистісно орієнтованого навчання та виховання, її значення у фаховій підготовці педагогів. Здійснено аналіз ідей та поглядів Т. Поніманської щодо професійної підготовки майбутніх фахівців дошкільної освіти до виховання дітей на засадах гуманізму, обґрунтовано гуманістичну спрямованість особистості вихователя. Проаналізовано результати дослідження готовності студентів до гуманістичного виховання дітей дошкільного віку.

Padalka O.I.

The ideas of Tamara Ponihanskaya in preparing the future educator for the humanistic upbringing of preschool children

The article is devoted to the actual problem of preschool education. In the article the problem of professional training of future specialists in preschool education in conditions of reforming the system of preschool education is revealed; the peculiarities of the humanistic paradigm and its importance in the professional training of educators are defined. The analysis of ideas and views of T.Ponimanska concerning the training of future educators for the upbringing of preschool children according to the principles of humanism is carried out and the humanistic orientation of the personality of the educator is substantiated. With a new understanding of the relationship between a person and the world, the search for ways to humanize education is linked, first of all, to the training of the teacher, the formation of his humanistic world outlook. The humanist orientation of the educator's personality is ideals, interests, values orientations.

 $\mathbf{Z}$

Петрук Л. П.

Дитячий фольклор як засіб морально-естетичного виховання дошкільників... С. 195–203.

Висвітлено роль усної народної творчості у вихованні дітей дошкільного віку. Розкрито гуманістичний зміст українського дитячого фольклору, визначено його мету та визначальні

риси. Виокремлено та проаналізовано жанри і форми дитячого фольклору, які є найбільш доступними в освітньому процесі закладу дошкільної освіти, відповідають віковим особливостям дітей та є ефективними в їх морально-естетичному вихованні. Обгрунтовано, що найбільш цікавим, доступним, ефективним і впливовим засобом морально-естетичного виховання дошкільників є народна казка. Проаналізовано вплив казки на формування морально-естетичних понять, свідомості, почуттів і досвіду моральної поведінки дошкільників. Розкрито методику роботи вихователя з вивчення казок у закладі дошкільної освіти.

Petruk L.P.

Children's folklore as a means of moral and aesthetic upbringing of preschoolers

In the article the attention is focused on the analysis of the humanistic content of Ukrainian child's folklore. The methodology of work on the study of fairy tales in preschool educational institution is revealed. The relevance of the problem is highlighted. The author notes that nowadays in Ukraine there is an urgent need to build an effective, scientifically grounded educational system that would protect the young generation from moral crisis, lack of spirituality, disappointment in the future. The initial link in the construction of such system is preschool education and upbringing. It is noted that current educational and upbringing programs of preschool institutions are filled up with child's folklore texts, which are a true source of folk wisdom, an expression of the people's worldview. It is argued that among the whole diversity of genres of child's folklore, folk tales are the most effective and influential means of moral influence on children. The role of a fairy tale in shaping the moral world of a child is inestimable. The actions of fairy-tale heroes are understandable to children, so they become their role models. Fairy tales help children understand what is good and what is bad; distinguish between good and evil; believe in justice.

 $\mathbf{Z}$

Половіна О. А., Ліпчевська І. Л.

Наступність дошкільної освіти та нової української школи: реалії та перспективи... С. 203–214.

Розглянуто актуальні аспекти підготовки дітей дошкільного віку до шкільного навчання за концепцією Нової української школи. Визначено напрями вдосконалення дошкільної освіти шляхом реалізації принципу наступності між ланками дошкільної та початкової освіти. Виявлено основні протиріччя між наявною практикою роботи закладів дошкільної освіти та Новою українською школою у контексті інтелектуального розвитку дитини. Обґрунтовано доцільність активного впровадження інтегрованого навчання та діяльнісного підходу у освітній процес закладів дошкільної освіти. Зазначено, що однією з основних умов готовності до реалізації концепції Нової української школи є усунення протиріччя між очікуваним Новою українською школою та реальним рівнем соціального розвитку дошкільника. Запропоновано шляхи розв'язання зазначених протиріч, що сприятимуть ефективному вирішенню окресленої проблеми.

Polovina O.A., Lipchevskaya I. L.

Continuity of preschool education and a new Ukrainian school: realities and perspectives

The actual aspects of preparing children of preschool age for schooling in accordance with the concept of the New Ukrainian School, which are related to ensuring the principle of continuity between the links of preschool and primary education, have been covered in the article. The main contradictions between the existing practice of development and formation of the child in preschool years and the priority directions defined by the concept of the New Ukrainian School are disclosed. The modern child's intellectual, emotionally-volitional and social school readiness is analyzed. The role of the pre-school teacher is shown according to the child's school readiness formation. The variant of the algorithm for solving these contradictions, which will contribute to the effective solution of the problem is proposed.

Степанова О. І.

Модифікація педагогічної термінології як віддзеркалення процесу гуманізації виховання у творчій спадщині Тамари Поніманської... С. 214–221.

Виявлено педагогічні терміни в науковій спадщині Тамари Поніманської. Висвітлено погляди вченої щодо гуманізації виховання, його місця в гуманістичній педагогіці. Визначено сутність структурних компонентів гуманного ставлення до дитини. Уточнено сутність понять "гуманізм" та "гуманізація". Здійснено аналіз термінолексем через призму ідіолекту вченої. Обґрунтовано доцільність появи нових термінолексем для осучаснення всіх галузей педагогічної науки. Окреслено вплив фахової лексики на логіку наукового мислення та необхідність систематизації термінологічних систем на сучасному етапі. Розглянуто вплив термінів настановлення індивідуального мовлення, визначено підходи до його аналізу. Досліджено деякі структурно-семантичні особливості функціонування термінолексем у контексті автора.

Stepanova O.I.

Modification of pedagogical terminology as a reflection of the process of humanization of education in the creative heritage of Tamara Ponimanska

The methodological approaches to the problem of upbringing of humane attitude to the person have been characterized on the basis of analysis of the philosophical, psychological and pedagogical literature. The essence of the structural components of humane attitude to the person has been theoretically substantiated. The essence of the concepts "humanism", "humanization", and "humanization of education" have been specified. The analysis carried out through the prism of individuality of the scientist. The author's definition of the concept "humane attitude" has been described. It is defined as the system of moral, worldview and professional qualities of the personality, which is expressed in a pragmatic, responsible and careful attitude to others and implemented in purposeful activity and it is apparent in the conscious observance of moral principles and rules of law. The expediency of the emergence of new terminology for updating all branches of pedagogical science is substantiated. The influence of the professional vocabulary on the logic of scientific thinking and the necessity of systematization of terminological systems at the present stage is outlined. The influence of the terms on the formation of individual speech is considered, the approaches to its analysis are determined. Some structural-semantic features of the functioning of terminology in the context of the author are investigated.

 $\mathbf{Z}$

Улюкаєва І. Г.

Світовий процес розвитку дошкільної освіти та його вплив на становлення вітчизняної теорії і практики (XIX – початок XX ст.)... С. 222–233.

Розглянуто стан дошкільної освіти в зарубіжних країнах наприкінці XIX— початку XX ст. З'ясовано, що становлення й розвиток дошкільної освіти в країнах світу мало певні закономірності та спільні риси, проте в різних країнах вони мали свої відмінності й вибудовувалися під впливом багатьох чинників. На основі різних педагогічних джерел досліджено особливості поширення зарубіжних виховних систем. Визначено вплив зарубіжного досвіду на становлення суспільного дошкільного виховання в Україні. Зроблено висновок про те, що становлення вітчизняної дошкільної освіти відбувалося в межах загальносвітового "дошкільного руху", під впливом зарубіжного досвіду.

Ulyukaeva I.G.

The world development process of preschool education and its influence on the formation of domestic theory and practice (XIX - early XX century)

The article reveals the peculiarities of the formation and development of pre-school education in the 18th-20th centuries in the following countries: the USA, England, Belgium, Austria-Hungary, Switzerland. It is noted that in different countries of the world they had certain regularities, common features and differences and were built up under the influence of many factors. Among the foreign educational systems at the end of the 19th century the greatest influence was the F. Frebel's system, at the beginning of the 20th century – M. Montessori's system. The formation of public preschool

education in Ukraine took place regard to the global "pre-school movement", under the influence of foreign experience. At the beginning of the 20th century in many countries of the world there was a fairly extensive network of educational establishments for preschool children, considerable organizational experience was accumulated, certain theoretical and methodical approaches were determined. The study and concretization of this influence is a promising direction for further historical and pedagogical exploration.

7

Фасолько Т. С.

Гуманістична парадигма як основа виховання ціннісно орієнтованої особистості дитини передшкільного віку... С. 233–242.

Визначено сучасні підходи до проблеми виховання дитини передшкільного віку. Розглянуто теоретичні аспекти проблеми формування ціннісно орієнтованої особистості дошкільника на засадах ідей гуманістичної педагогіки. Здійснено детальний аналіз сучасних поглядів педагогів та психологів на проблему гуманізації виховання. Обґрунтовано необхідність урахування вікових психологічних можливостей дитини передшкільного віку та механізмів розвитку особистості у процесі формуванні базових цінностей особистості. Здійснено детальний огляд сучасних традиційних та інноваційних виховних технологій, спрямованих на розвиток навичок особистісного самовизначення дитини на етапі дошкільного дитинства.

Fasolko T. S.

Humanistic paradigm as the basis for the upbringing of the value-oriented personality of a child of pre-school age

Modern approaches to the problem of upbringing a child of pre-school age are presented in the article. The need to take into account the basic principles of humanistic pedagogy, the laws of the child's mental development in the process of the education, the formation of a value-oriented personality at the stage of preschool childhood is justified. Based on a detailed analysis of contemporary psychological and pedagogical research, the need to take into account the potential of the pre-school period in shaping the basic values of the individual is substantiated. A detailed review of modern traditional and innovative educational technologies aimed at developing the skills of the child's personal self-determination is conducted. The psychological and pedagogical approaches to the problem of raising the valuable attitude towards children of preschool age are revealed. The necessity of innovative development of preschool education is substantiated; contemporary trends, priorities of further improvement of the system in terms of innovations are considered. The article attempts to reveal the organizational and methodological principles of optimization of the educational process in institutions of preschool education in the conditions of its reformation

 $\mathbf{Z}$

Федоришин О. П.

Fostering social skills via group work in higher education... P. 243–251.

Higher education aims optimal blend of knowledge and skills necessary for human functioning in society. This is why role and importance of active learning is crucial throughout higher education. Active learning involves designing, implementing, maintaining and promoting, within and outside classroom, an environment for learning, through creating opportunities for active engagement with the subject matter. It strives for higher-order thinking and in-depth comprehension of the learner. The article highlights group (team) work as the most efficient environment in active teaching and learning process and the importance of student and instructor report for a successful learning. Academic group work has notable effects on the development of work-relevant skills and attitudes. It helps learning, helps in the productive use of time and aids learning retention. Positive attitudes toward group work are associated with higher levels of sociability lower levels of social anxiety, stronger mastery of performance goals and higher levels of learning awareness.

Федоришин О. П.

Сприяння соціальним навичкам через групову роботу у вищій освіті

Розкрито проблему використання активних методів викладання у навчально-виховному процесі закладів вищої освіти. Розглянуто особливості групової роботи як однієї з форм

активного навчання, висвітлено її місце та роль у навчанні студентів. Визначено і охарактеризовано основні етапи підготовки та проведення групової роботи. Проаналізовано потенціал та переваги використання групової роботи у навчанні студентів, обтрунтовано її ефективність у досягненні виховної функції навчання, зокрема, у формуванні колективізму, моральних та гуманних якостей особистості. Акцентовано увагу на необхідності широкого застосування групової роботи у навчальному процесі вищої школи з метою розвитку у студентів навчальних та соціальних навичок.

Z

Циплюк А. М.

Підготовка майбутніх вихователів до створення здоров'язбережувального середовища в закладі дошкільної освіти: теоретико-методичні аспекти... С. 251–260.

Висвітлено теоретико-методичні аспекти підготовки майбутніх вихователів до створення здоров ззбережувального середовища в закладі дошкільної освіти. Розкрито зміст понять "здоров ззбережувальне середовище", "підготовка майбутніх вихователів до створення здоров ззбережувального середовища в закладі дошкільної освіти". Виокремлено та теоретично обґрунтовано педагогічні умови підготовки майбутніх вихователів до створення здоров ззбережувального середовища, виокремлено етапи їх реалізації. З'ясовано, що реалізація виокремлених педагогічних умов у реальному процесі навчання здійснюється комплексно на мотиваційно-орієнтаційному, пізнавально-збагачувальному та творчо-технологічному етапах.

Tsyplyuk A. M.

Preparation of future educators for creating a health preserving environment in a preschool educational institution: theoretical and methodical aspects

The article deals with the results of theoretical and experimental research on training future preschool teachers for creating a health preserving environment in preschool institutions, namely, the essence and the structure of such phenomenon as readiness of future preschool teachers for creating a health preserving environment in preschool institutions. Such basic concepts as health preserving environment, future preschool teachers' training 260for creating a health preserving environment in preschool institutions has been specified. Certain levels of future preschool teachers' readiness for creating a health preserving environment in preschool institutions has been characterized. The effectiveness of pedagogical conditions of future preschool teachers' training for creating a health preserving environment in preschool institutions has been justified and experimentally proved. The stages of future preschool teachers' training for creating a health preserving environment in preschool institutions have been highlighted. It is marked that pedagogical practice is one of the extremely important stage of future preschool teachers' training for creating a health preserving environment in preschool institutions.

 $\mathbf{Z}$

Щербакова К. Й.

Підготовка майбутнього викладача методик дошкільної освіти... С. 260–267.

Висвітлено проблему професійної підготовки майбутнього викладача методик дошкільної освіти. Розглянуто особливості організації навчального процесу студентівмагістрантів на основі педагогічної моделі підготовки. Обгрунтовано доцільність застосування андрагогічної моделі навчання, яка передбачає активну організацію самостійної діяльності студентів-магістрантів з опорою на проблемність та інтерактивність. Розкрито зміст та структуру підготовки майбутніх викладачів методик дошкільної освіти на основі андрагогічної моделі. Викладено структурно-функціональну модель підготовки майбутнього викладача методик дошкільної освіти. Визначено основні показники готовності майбутніх викладачів до професійної діяльності.

Shcherbakova K. Y.

Preparation of a future teacher of preschool education techniques

The training of the future teacher of methodologies of preschool education is characterized in this article as one of the criteria of sociocultural, spiritual, intellectual development of the pedagogical

intellectuals, who are working in the higher educational institutions. The author of the article refers to the scientific researches of L. Artemova, I. Bekh, S. Vitvitskaya, M. Gromkova, N. Kuzmina, N. Lysenko, M. Oleinik, A. Shcherbakov and others, references to analysis of pedagogical practice of higher education are made. It isconcluded that the important indicator of the preparedness of the future teacher is the increase of the level of his competence and creativity. All mentioned above can be achieved by transformation of the content of educational plans and educational programs of specialty "Preschool education" and by organization of training based on the subject-subject basis. The content and structure of the preparation of the future teacher of preschool education methodologies is implemented on the basis of the andragogical model. The main parameters of this model are: purpose and tasks of professional training, motivation of students, ways of their activation, organization of the educational process and the interaction of stakeholders.

Z

Янцур Л. А.

Реалізація принципу гуманізації в навчанні дошкільників образотворчій діяльності... C. 267–276.

Розглянуто можливості реалізації принципу гуманізації в навчанні дошкільників образотворчої діяльності. Акцентовано увагу на характеристиці інтересу до зображувальної діяльності, його проявах у старших дошкільників та можливостях організації образотворчої діяльності відповідно до різних видів даного інтересу. Зазначено, що успішність функціонування моделі особистісно-орієнтованої технології розвитку образотворчої діяльності значною мірою залежить від особистої компетентності педагога, створення ним доброзичливості, поваги і уваги до кожної дитини, її успіхів і бажань. Зроблено висновок про те, що саме принцип гуманізації в навчанні дошкільників образотворчій діяльності забезпечує повноцінний розвиток кожної особистості дитини згідно з її інтересами та можливостями, сприяє розвитку активної, творчої особистості.

Yantsur L. A.

Realization of the principle of humanization in the teaching of preschoolers of visual activity

The article deals with the problem of developing humanistic principle in teaching pre-school children fine arts. It is outlined the necessity of talking into consideration in educational process the interests and possibilities of children, the perspectives of their development. The author gives more detailed characteristics of fine arts activities development of older pre-school children and analyzes different types of creative interests of them. It is determined the personal competence and role of teacher in the process of creation atmosphere of kindness, desires and success of every child.

Z

Марчук Г. В.

Проблема формування соціального досвіду дошкільників в світлі поглядів Т.І. Поніманської... С. 276–285.

Здійснено теоретичний аналіз особливостей формування соціального досвіду дітей дошкільного віку. Висвітлено погляди Т. Поніманської на становлення соціального досвіду дошкільників. З'ясовано, що основою соціалізації особистості ϵ соціальний досвід, засвоюючи дитина *здійснює* власний саморозвиток та самореалізацію, $cma\epsilon$ соціально компетентною. Визначено основні шляхи оволодіння дітьми соціальним досвідом. Охарактеризовано мотиваційний, когнітивний і діяльнісний компоненти соціального досвіду. Зроблено висновок про те, що ефективне формування компонентів соціального досвіду дошкільників відбувається за умови створення соціального простору закладу дошкільної освіти, організації співробітництва педагогів з дітьми та дітей між собою, організації засвоєння позитивного соціального досвіду кожним вихованцем.

Marchuk G.V.

The problem of formation of social experience of preschool children in the light of the views of T.I. Ponimanska

The particularities of formation of social experience in children of pre-school age are analyzed in the article. The views of T. Ponimanska on the development of social experience of preschool children are highlighted. A necessary condition for personal development is the accumulation of social experience by the child. An important problem in the pedagogical process of a preschool institution is the formation of components of social experience. Social experience is an action which is generalized on the personal level; it has the following components: motivational, cognitive and pragmatic. These components cause new personal growth in a child: social knowledge and beliefs, social attitudes, social interaction skills and practical activity skills. Social experience is a basis of the socialization of a person; the child grows and fulfils personally, becomes socially aware while learning it. It is an important pedagogical task to prepare the child to live among other people while forming the social experience. On the one hand, the components of social experience will help implement a systemic, holistic approach to the development of the child, and on the other – to link this development with life.

Z

Федорова Н. В.

Сутність гуманістичної педагогічної позиції майбутнього логопеда... С. 285–294.

Розглянуто особливості професійно-педагогічної підготовки майбутніх логопедів у закладах вищої освіти. Розкрито сутність гуманістичної педагогічної позиції логопеда як особистісного феномена, який інтегрує в собі цінності та смисли педагогічної діяльності Визначено компоненти та гуманістичної спрямованості. критерії сформованості гуманістичної педагогічної позиції майбутнього логопеда. На основі результатів експериментального дослідження виокремлено та проаналізовано рівні сформованості гуманістичної педагогічної позиції у студентів. Наголошено на необхідності оновлення підготовки логопедів шляхом збагачення змісту фахових дисциплін гуманістичними педагогічними цінностями світової педагогічної думки та сучасними науковими дослідженнями в галузі гуманістичної педагогіки.

Fedorova N.V.

The essence of the humanistic pedagogical position of the future speech therapist

The article deals with the analysis the conceptual bases of the future speech therapists' humanistic pedagogical position during their professional training. The concept of the humanistic pedagogical position is based on the humanistic paradigm of pedagogic as a subject-subjective interaction between a teacher and a child and requires an educator's adoption of professional solutions based on the deep understanding of the essence of the teaching processes, emerging in the controversial social and educational conditions. The meaning of formation of the speech therapist's humanistic pedagogical position is revealed. Humanistic pedagogical position of a speech therapist is being considered as setting on personality of a child, his/her understanding and acceptance of the ability to perform various types of interaction. Its formation is connected with the upbringing in the future teachers' of the attitude towards themselves as a subject of humanistic transformation in the educational process within general pedagogical and methodical preparation by means of integration of professional disciplines, filling in the students' activity by humanistic sense during practice, involving in the research work.

 $\mathbf{Z}$

Швець О. В.

Використання поетичних творів у поєднанні з бізібордами як засобу всебічного та гармонійного виховання дитини в закладі дошкільної освіти... С. 294–302.

Проаналізовано особливості використання поетичних творів у поєднанні з бізібордами як засобу всебічного та гармонійного виховання дитини в закладі дошкільної освіти. Окреслено

сутність понять "поетичний твір" та "бізіборд". Доведено ефективність використання поетичних творів для дітей з метою збагачення їх лексичного запасу образними виразами, сприяння розвитку фонетичної і лексичної виразності, а також образного мовлення. Наведено приклади використання майбутнім вихователем дітей дошкільного віку поетичних творів у поєднанні з роботою із бізібордами. Зазначено, що за допомогою бізібордів діти мають змогу під керівництвом дорослого комплексно виконувати практичну роботу за змістом поетичних творів, що забезпечує поетично-естетичне сприймання твору в єдності його змісту та художньої форми.

Shvets O. V.

Use of poetic works in combination with bizeboardams as a means of comprehensive and harmonious education of the child in the establishment of preschool education

In the article features of the use of poetic works in combination with bizeboardams as a means of comprehensive and harmonious education of the child in the establishment of preschool education are presented. The variety of content and the considerable amount of the poetic repertoire make it possible to accompany poetic works in combination with work with bizeboardams all the life activity of a child in a modern institution of preschool education and at home: to introduce it to games, classes, holidays, entertainment, observations, preparing for sleep, washing, dressing and other household processes. Attention is focused on the fact that the child's assimilation of a certain amount of cognitive information, content, contained in poetic works of emotional value, social, moral, artistic and aesthetic maxims without reading skills, occurs through interaction, emotional and communicative contact with an adult and work with the developing board biz.

 $\mathbf{Z}$

Юрчук О. І.

Застосування ділової гри як інноваційного методу навчання майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти... С. 303–312.

Висвітлено питання застосування інноваційних освітніх технологій навчання та викладання у процесі професійної підготовки майбутніх вихователів. Обґрунтовано доцільність використання ділової гри у підготовці майбутніх вихователів до здійснення рухового режиму в закладах дошкільної освіти. Розкрито структуру ділової гри, визначено основні етапи її проведення та навчальні цілі. Проаналізовано позитивні та негативні сторони використання ділової гри. Розкрито особливості організації та методики проведення ділової гри за методом Едварда де Боно "Шість капелюхів мислення". Запропоновано ділову гру для застосування на практичних заняттях під час вивчення навчального курсу "Теорія і методика фізичного виховання та валеологічної освіти".

Yurchuk O.I.

Application of the business game as an innovative method of training future educators of pre-school education institutions

The article is devoted to the using of the innovative methods in the future pre-school teachers training to the implementation of the moving mode in the pre-school educational institutions. The necessity of using innovative technologies in higher education is proved. The features of the process of the future pre-school teachers training with application of innovative educational technologies of learning and teaching in higher education have been analyzed. The classification of business games has been defined. The business game's structure and its positive and negative sides are revealed. Factors necessary for future pre-school teachers training are defined. The most effective business game by the method of Edward de Bono "Six Thinking Hats" was proved and improved for using in practical classes of the course "Theory and methods of physical education andvaleological education". The method is aimed at the following goals: thinking organization, work with information, creative thinking development, appeal to the intuitive sphere, creative ideas generation, logical skills and abilities development. The parallel thinking idea lies in the basis of this method.